

Godina IV

RATNI IZVEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 3. (D. u.) Službeno se javlja: Na severnim obroncima Monte Tomba uspešni pretpoljski bojevi. U Albaniji povukli smo našu frontu prisiljeni na dogadjajima na bugarskom ratištu. — Poglavica generalnog stožera.

Nemački.

Berlin, 3. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Vojne skupine naslednika prestolja Rupprechta i von Böhna: U Flandriji suzbili smo neprijateljske navale severno od Stadena i severozapadno i zapadno od Roulersa. Kod toga smo dopremili nekih 200 zarobljenika. Na isti način skršise se u večer delomične navale neprijatelja na obim stranama ceste Ypern—Menin. Armentieres i Lens bijahu bez boja ispražnjeni u noći od 1. na 2. oktobra. Zaposeli smo stražnje položaje istočno od obliju gradova. Neprijatelj je tekom dana delonice posle jake topovske pripreve sledio na napuštene položaje preko linije Fleurbaux—La-Bussee—Hulluch. Pred Cambriem miran dan. Delomične navale neprijatelja iz ušća Selde, kod i jugoistočno od Rumillya, suzbite su. Izjalovise se jače navale i sunci neprijatelja proti našim novim linijama severno i južno od St. Quentin. — Vojna skupina nemačkog naslednika prestolja: Jugoistočno od Antzy-Le-Chateau i severno od Vilaina suzbisimo delomične neprijateljske navale. Sleziško-holštajnske pukovnije branile su svoje položaje na gorskoj kosi Chemu des Damesa proti neprijateljskim navalama. Bojevi u pretpolju naših novih linija severoistočno od Reimsa. Neprijatelj je ovde u večer stajao na crti Chaudarde—Cornicy i tik pred kanalom Aisne. U Champagnei je neprijatelj jakim silama nastavio svoje navale istočno od Suippe, prema St. Marie-a-Py kao što i medju Somme-Py i Monthols. Mesne provale južno od Orfeulla bile su protunasrtajem suzene. Na ostaloj fronti izjalovise se navale pred našom linijom. I na obim stranama Aisne i u Argonama ostadoše bez uspeha neprijateljske delomične navale. — Ludendorff.

Nova velika bitka na zapadu.

Berlin, 3. (D. u.) Dopisnik Wolffovog ureda na zapadnoj fronti javlja: U Flandriji, s obliju strana Roulersa, severno od St. Quentin te u Champagnei severno od Somme-Py započela je jutros teška bugarska vatra, kojoj su već sledile teške neprijateljske navale.

Večernji izveštaj.

Berlin, 3. (D. u.) Večernji izveštaj javlja: Žestoke navale neprijatelja severozapadno od Roulersa, na širokoj fronti severno od St. Quentin i u Champagnei skršise se uz teške gubitke po neprijatelja.

Položaj na ratištima.

Neprijateljski izveštaji od 30. septembra i 1. oktobra javljaju u kratko: U Belgiji operiraju belgijsko-engleske čete pod zapovedništvom kralja Alberta. Belgijske su čete prekoračile cestu Roulers—Menin i Lysu na liniji Warneton—Commines—Pervise. Broj zarobljenika, i plena raste. Na nekim su mestima zaplenile znatne količine municije i železničkog materijala.

Na obim stranama Cambraia trajala je prema engleskom izveštaju od 1. oktobra sav dan ljuta bitka. Nemci su uložili u boj 30 divizija te su poduzimali brojne protunavale. Tečajem septembra zarobili su Englezi 36.000 momaka uključivo 1500 časnika zaplenili 700 topova svih kalibara i nekoliko hiljada strojnih pušaka. U mesecima avgúst i septembar iznosio je celokupni plen Engleza 123.618 zarobljenika, uključivo 2762 časnika i preko 1400 topova.

U predelu St. Quentin napali su, kako javlja francuski izveštaj od 1. oktobra, Francuzi u zajednici s Englezima, te su progonili neprijatelja preko grada sve do istočnog kanala. Na izlazima grada upro se neprijatelj svim silama. Grad San Quentin naplavljen je od severnog kanala. Na fronti izmedju Aisne i Reimsa bili su Nemci pritiskom Francuza prisiljeni da napuste zaravanak. Francuske su čete doprle do južno brega Aisne te dopremile do sada 2100 zarobljenika i nekih 20 topova, od kojih 10 teških. U Champagnei osvojili su Francuzi već poznata mesta. Jugoistočno od Lirya javljaju Francuzi dopremu brojnih zarobljenika, topova i neizmernog materijala.

Izmedju Argona i M zele, u odseku Amerikana, javlja američanski izveštaj teške nemačke

protunavale i pucanje sa strane nemačkog topništva s plinovima.

Na zapadnoj je fronti prošao prema nemačkom izveštaju dan prilično mirno. Za to javlja Wolffov ured, da je 3. oktobra, u jutro, započela nova velika bitka.

Na turskom bojištu su doprle engleske čete u Damask. Time je napredovanje Engleza u tom području dostiglo dubinu od preko 200 kilometara od točke, gde se započela velika engleska navala.

Iz zastupničke kuće.

Deklaracija Poljaka. — Stanjekov govor. — Korošec o jugoslavenskom pitanju i o putovanju grofa Tisze u Bosnu. — Zastupnik Daszinski za nozavisanu Poljaku. — Prilike u Rumunjskoj.

Sednica od 2. septembra bila je veoma burna ali i znamenita. U toj su sednici prvi put zajednički istupili svi poljački zastupnici svih stranaka: zastupnici jugoslavenskih i čeških saveznika, poljačke pučke i svepoljačke stranke, socijalni demokrti i predsednik poljačkog kluba Tertil. Posle ove izjave nema u poljačkoj politici više uzmaca, nema više oportunitizma. Poljci, koji poznavaju današnje prilike u Poljskoj i u Galiciji, vele, da je sav narod pripravan, da oduševljeno sankcionira čistu i bezobzirnu narodnu politiku. Poljaci su zatražili sveopće ujedinjenje svih pokrajina, koje isključivo ili pretežno obitavaju Poljaci, dakle i Poznanj i zapadnu Prusku i Izlaz na more, t. j. Gdańsk, do kojega se mesta proteže poljački živalj na istočnom moru. Bura negotovanja na nemačkoj je strani izazvao govor predsednika češkog kluba, zastupnika agrarne stranke Stanjeka.

Dopisni ured javlja, da je Stanjek ustao proti Nemačkoj i to najoštrijim izrazima te da je medju ostalim izjavio, da češkoslovačkim legljama ide zasluga, što su spasili Calais i Pariz od nemačke grabežljivosti. N mačko radikalni je zastupnik na to kilknuo, da je ovaj govor najveća lopovština, dok su češki zastupnici bučno prosvedovali proti tom medjupoviku. Zastupnik je Soukup dignuo sa ministarskog stola aktovnicu te je bacio na Teufela. I zastupnik je Lisy uzeo kovinski komad garniture pisaceg stola sa ministarske klupe. Medjutim je Stanjeg govorio dalje te kazao: Mi hoćemo ujedinjenje našega naroda, koje mora da bude konsolidovano u samostalnoj političkoj organizaciji. Mi hoćemo frontu triju slavenskih država od Gdanska preko Prage na Jadran. Odlučno protestujemo proti namerama, da se češko-slavensko pitanje jednostrano reši, samo s obzirom na cis- ili transilajnske pokrajine. Što se tiče prisajedinjenja Bosne i Hercegovine islićemo našu potpunu solidarnost s našom jugoslavenskom braćom. Jedini put, da dodjemo do mira, jest, da prihvatimo Wilsonov program. Dalje je kazao narodni zastupnik Stanjek: Da ste prihvatili tada ruku u pomirenje, kad smo vam ju pružali, mnogo se toga ne bi bilo desilo i imali bi mnogo milijuna manje žrtava i kljakavaca. Kad se sastala kuća, kazasmo vama, neka se nama podeli vlast, da zajednički s vama progovorimo o svetovnom položaju naših zemalja, i o državi, za koju se borimo. Vi ste to otklonili. Vi nas niste hteli pozvati na mirovna pregovaranja. Sada će proti vašoj volji kod mirovnih konferencija nastupati češki delegati. Konačno bavi se zastupnik Stanjek s pismom cara Vilima te veli, da ovaj list dokazuje, kako se i taj čovek promenio i kako se morao promeniti.

(Zgražanje

na levoj strani, kod Nemaca. Predsednik pozivlje govornika na red.)

Govornik nemačkog nacionalverbanda operirao je su starim frazama te opet dokazao, kako Nemci nisu u tom ratu baš ništa naučili. Tim gore po njih. Bilo bi predosadno iznašati njihove govore bez sadržaja i smisla, u kojima na jednoj strani priznavaju Poljacima pravo na samoodredjenje, jer je to u nemačkom interesu, dok ga na drugoj strani krute Jugoslavenima i Česima. Waldnerov je govor samo nov dokaz dokaz intelektualne inferiornosti nemačkih političara.

Narodni je zastupnik Korošec izjavio: Za austrijske vlastodržce ne znači jugoslavensko pitanje ništa drugoga, do izvesne zgrade, da prave iz aktuelnog dnevnog pitanja dobar posao za nemačku i mađarsku vrhovnu vladu. Jugoslaveni zahvaljuju se najučtivije na svakoj samoupravi. Gospodin Husarek došao je s njom prekasno. Pred ratom bili bi mu Jugoslaveni zahvalni za nju, danas mu vele: Nikad! Okvir, kojega je pokazao barun Husarek, suviše je uzak. Govornik bavi se za tim sa putovanjem grofa Tisze na jug. Da je grof Tisza putovao kao „homo regius“ proizlazi iz napitnice, koju je izrekao kod generala Sarkotića. Upravo je

skandalozno, kako je taj „homo regius“ nastupao. Samoodredjenje je naroda nazvao krivotvorenim novcem. Moguće je, da propadnemo, kazao je taj mađarski kavalir, ali pre toga naćemo moć i sredstva, da vas satremo. Grof Tisza je u srđzbi udario šakom na memorandum te ga nazvao glu-pošču. Nasuprot jugoslavenskim zastupnicima izjavio se na uvredljivi način o austrijskom parlamentu. Konačno je Korošec izjavio: Kod rešenja jugoslavenskoga pitanja uzdamo se na našu unutarnju snagu i na snagu naših ideja te računamo savezništvom bratskih naroda, Čeha i Poljaka.

Beč, 3. (D. u.) Kuća je nastavila raspravu o izjavama ministra predsednika. Poljački je socijalni demokrtas Daszinsky izjavio, da se može sumnjati na ozbiljnost mirovnog pokreta u središnjih vlasti posle dogadjaja u Bugarskoj. Svet nije zaboravio, kako se pre toga govorilo u tim državama. Da bi se vojnički položaj opet popravio, uithnull bi svi glasovi u prilog miru. Razlozi, što bejahu merodavni za Bugarsku, da skrovi primirje, bili bi takodjer merodavni za nas. (Zivahno odobravanje kod Čeha i Poljaka.) Govornik je prosvedoovao proti postupku nemačkih oblasti u zaposlednutim predelima Poljske, proti deportaciji poljačkih radnika i proti širenju špijuskog sistema. Za tim utemeljuje mirovni predlog, unesen jućer od poljačke strane, te protestuje proti tome, da se poljačko pitanje smatra kao austrijsko, nemačko ili rusko. Poljaci traže ujedinjenje svih delova Poljske u jedno nezavisno jedinstvo a ovo se ujedinjenje mora stvoriti na medjunarodnoj konferenciji. O sudbini istočne Galicije pregovaraju Poljaci s Ukrajinacima a kod toga će Poljake voditi načelo samoodredjenja naroda. Jedro predloga sastoji se u tome, da Poljaci osuduju austro-poljačko rešenje. (Zivahno odobravanje kod Poljaka.)

Za tim su govorili zastupnik Zenker, koji je zastupao Wilsonov mirovni program i socijalni demokrt Adler, koji je tražio takodjer za Nemce pravo samoodredjenja.

U današnjoj je sednici stavio zastupnik Langenhahn upit na ministra predsednika, neka dade objašnjenja o položaju u Rumunjskoj. Narodni se zastupnik pozivao kod toga na izjave ministra Czernina, da se s rumunjskim kraljem može sklopiti samo mir, ako Rumunjska pruža za to potrebne garancije. Rumunjska mora ili stupiti aktivno na stranu središnjih vlasti ili predati topništvo i municiju. Govornik pita vladu, da li se u tom pogledu štagod utanačilo s Rumunjskom i da li je zaista svaka pogibelj isključena, da nas Rumunjska opet ne napadne.

Iz Bugarske.

Bugarski poslanik o balkanskoj savezju. — Predhistorija koraka Malinova. — Bugarska i Turaka. — Skupština u sobranju.

Beč, 2. oktobra. Bugarski je poslanik Nekov izjavio nekom suradniku „Pesti napla“ sledeće: Položaj je Bugarske bez dvojbe ozbiljan i njezina se akcija mnogostruko krivo razumije, akoprem bi središnje vlasti morale znati, da je ova akcija nastavak Burianove mirovne note. Bugarski je popostupak primerena posledica Burianove note, a budućnost će pokazati, kako Wilson de facto oživotvoruje svoje ratne ciljeve: Glede budućnoati poddaje se Nekov velikim nadama i misli, da će se dva sporna pitanja izmedju Bugarske i Grčke te Srbije i Rumunjske rešiti. Bez dvojbe će se sklopiti savez balkanskih naroda. Bugarska se nada, da će središnje vlasti slediti njezin primer, kad će se uveriti o iskrenosti Wilsona. Nekov ne deli mnenje, da bi bugarski poraz tražio novu balkansku frontu monarhije, jer će iskljućenje Bugarske u opće jaćati mirovnu struju.

London, 2. oktobra. „Times“ javlja o predhistoriji koraka Malinova: Malinov je čvrsto odlučio, da će tekom jeseni sklopiti mir, sa ili bez centralnih vlasti, čime je vojska i mornarica sporazumna bila. Zna se, da je Malinov korak, onapred bio odobren od kralja Ferdinanda. Malinov ima celu zemlju, generalni stožer i vojsku uz sebe. U poslednja je dva meseca gradio svoju politiku na bezvetnoj predaji. Jedini od njega uvet bio je taj, da Engleske čete isključivo udju u Sofiju, te da je zauzmu.

London, 2. oktobra. Reuter javlja, da se Bugarska za vreme primirja ne smije siliti, da istupi proti Turskoj. Čim bude Bugarska radi primirja kao ratujuća zemlja od druge stranke izlučena, može ipak zajedno sa saveznicima da istodobno sude-luje u boju.

Berlin, 3. (D. u.) Wolffov ured javlja iz Carigrada dne 1. oktobra: Bugarski poslanik dr. Kolušev je sa današnjim balkanskim vlakom stigao ovamo. Bugarski opunomoćenik imao je danas duži razgovor sa ministrom vanjskih posala Ahmed Nessimy-Bey. Stranka za jedinstvo i napredak obdržavala je poslepodne sednicu. Na ovoj je vezir izvestio o položaju.

Sofija, 2. listopada. Danas je prepodne bila u sobranju skupština, kod koje su sudelovali zastupnici svih političkih stranaka. Vlada bje zastupana po ministru predsjedniku Malinovu, ratnom ministru i ministru financija. Posle skupštine primio je kralj ministra predsjednika i po jednog zastupnika od parlamentarnih stranaka.

* **Plen alljiraca od početka ofenzive.** Francuski izveštaj od 2. oktobra javlja: Od 15. julija do 30. septembra zorobile su savezničke čete u Francuskoj: 5510 časnika, 248.494 momaka, 3669 topova, više od 23.000 strojnih pušaka i mnogo stotina mitraljeza.

* **Damask je pao.** Engleski izveštaji iz Palestine javljaju: Na železnici Hedžas između Aazana i Mana, 178 kilometara južno od Amana predalo se 10.000 Turaka Englezima, što su tvorili deo druge turske armije. — Engleske su čete zaposlele Damask te zarobile 7000 momaka.

* **Srbi u Kumanovu.** London, 2. (D. u.) Reuterov ured javlja: Srbi su uništili u Kumanovo. Bugari povlaču se u Begarsku.

* **Novi kancelar će u Nemačkoj biti princ Maks Badenski.** Ovaj se stavio odlučno na stanovište stranaka veštine. U novu vladu stupiće i nemački socijalni demokrati. O programu nove vlade javlja „Vorwärts“: Nova će vlada smatrati svojom zadaćom, da vrati svetu i nemačkom narodu mir. Ovaj mir mora da bude trajan te se mora oslanjati na savez naroda.

* **Kolera u Berlinu.** Berlin, 3. (D. u.) O stanju kolere u Berlinu podao je generalni ravnatelj u ministarstvu unutarnjih posala profesor dr. Kirschner danas opširna objašnjenja te je izričito istaknuo, da nema niti najmanjeg razloga na uzneimljenje. Sveukupno javilo se do sada 15 slučajeva bolesti; za nekoje se međutim ne zna, da li su oboleli od kolere ili ne. Uspelo je ustanoviti, da se kolera širila po jednom naučniku u klaonici za konje, koji je takozvani „nosilac bacila“.

Domaće vesti.

Prinosi za našu siročad. Preko uprave lista položeni su sledeći doprinosi: Sabrano na jednom sabirnom arku K 40.—. Obelodanjeno u br. 1149 od 21. prošlog meseca ne uračunano u iskaz K 120.—. Zadnji iskaz 1212-14, sveukupno 1372-14 kuna.

Milodari za naše škole u Pull. Preko uprave lista položeni su sledeći doprinosi: Gospodin Marko Stifanić K 10.—. Sakupljeno u gostioni Bastianić K 40.—, a tome darovao nam vlasnik gostione K 10.—. Ziveli darovatelji! Napred za prosvetu naše zapuštene dece!

Za naš list. Zato što će „Hrvatski List“ i nadalje izlaziti, polaže u njegov fond gosp. Marko Stifanić K 6.—, na čemu uprava lista srdačno zahvaljuje.

Kreditno i eskomptno društvo uređuje do daljnega od 9—12 pre podne i od 3—4 i pol posle podne.

C. kr. ured za nadziranje cena u Pazinu, javlja u smislu odredbe c. kr. centralne komisije za nadziranje cena u Beču za dne 20. rujna 1918. br. 7343, da su cene, ustanovljene po c. kr. pazinskom i tršćanskom uredu za nadziranje cena za groždje i vino godine 1918. postavljene izvan krpeštil.

Važne komisije. Vojničke oblasti upotrebiti su nekoliko nepokretnina tekom rata u svrhu utvrđivanja i drugih vojničkih poslova. Da se na licu mesta ustanovi stanje i vrednost ovih nepokretnina u vreme, kada su preuzeti u uporabu od vojničkih oblasti, dotično da se ustanovi eventualnu odštetu za uporabu istih u smislu § 19 zakona za ratno podavanje, to su određena za buduću mesec sledeće komisijonalne rasprave. Ovim raspravama imaju pristupiti svi vlasnici imanja nepokretnina, upotrečenih od vojništva, donešavši sobom u koliko je moguće posedovne listove ili druge isprave. Početak u 9 sati pre podne. Za poreznu općinu Pula, južno ulice Sissano dne 4. oktobra. Za poreznu općinu Pula, severno ulice Sissano dne 5. oktobra. Za poreznu općinu Pulu, Pomer i Premantura dne 7. oktobra. Za poreznu općinu Pulu, Medulin—Ližjan dne 8. oktobra. Za poreznu općinu Pulu, Altura bez Jadrski dne 10. oktobra. Za poreznu općinu Pulu, Sišan i Altura (Jadrski) dne 11. oktobra. Za poreznu općinu Pulu, Kavran dne 14. oktobra. Za poreznu općinu Pulu, Montić dne 17. oktobra. Za poreznu općinu Pulu, Laborika dne 18. oktobra. Za poreznu općinu Pulu, Galežan, desno državne ceste

dne 21. oktobra. Za poreznu općinu Pulu, Galežan levo državne ceste i Stinjan dne 22. oktobra. Za poreznu općinu Peroj dne 25. oktobra i za poreznu općinu Peroj—Fažana dne 26. oktobra. Komisijonalne rasprave u Vodnjanu i Balama obdržavće se mjeseca novembra. Dan i sat biće naknadno objavljeni.

Obznana. Daje se na opće znanje sledeća odluka c. kr. pokrajinskog školskog veća za Istru od dne 14. kolovoza 1918. br. I. S. 846-3—18 i ovamo dostavljena dne 4. kolovoza o. g. C. kr. pokrajinsko školsko veće sporazumno sa pokrajinskom upravnom komisijom markgrofijske Istre, na temelju rezultata komisijonalne rasprave, obdržavane dne 2. lipnja 1918. na Velom Vrhu u smislu § 7. pokrajinskog školskog zakona od dne 30. ožujka 1870., L. P. Z. br. 20, odlučilo je utemeljiti na Velom Vrhu javnu mešovitu dvorazrednu školu sa hrvatskim nastavnim jezikom. Dotično školsko okružje obuhvaćće mesta: Veli Vrh, Ulica Fasana, Ulica Valdenaga, Ruban, Valmarin, Vrh Lasso, Lizišnjamoro (porezna općina Galežan) onda Tivoli i železnički most (izvan žice, porezna općina Pula). U smislu § 3. pokrajinskog zakona od 5. lipnja 1908., L. P. Z. br. 32 biva sistemizovan za ovu školu mesto nadučitelja II. kategorije i mesto učitelja III. kategorije. Protiv ove odluke, u kojoj se mora obavestiti sve interesirane, ostaje slobodan utok na c. kr. ministarstvo za bogoslovje i nastavu, koji se utok ima uložiti putem c. kr. pokrajinskog školskog veća u roku od 60 dana, računajući dan iza kako bude uručen ovaj dekret. Eventualni utok ima samo onda odgovodnu moć, ako uložen u roku 14 dana nakon uručenja ovog dekreta. Ustanovljenje škole moćiće uslediti samo nakon što bude ova odluka stupila na snagu. — C. kr. tvrdjavni povjerenik: Hohenbruck m. p.

Narudžbe američanskih loza iz državnih razsadnika u Primorju za sadno vreme 1918-19. U proleću 1919. bili će na prodaju američanska loza iz državnih razsadnika u Primorju uz sledeće uvete: 1. navrnutih loza različitih evropskih vrsta na velikolistni Riparij i Rupestris montikoli; 2. žilavica vrsti velikolistne Riparije, Ripestris montikole i raznih križanka; 3. rozaga vrsti velikolistne Riparije, Rupestris montikole i raznih križanka. Lozam su sledeće cene za svakih 100 komada. a) američanskim navrnutim lozam 40 K; b) američanskim žilavicam za siromašnije vinogradare 4 K; za imućnije posjednike 10 K; c) američanskim rozagama za siromašnije vinogradare 1-5 K, za imućnije posjednike 5 K. Oskudnost vinogradara, koji budu naručili lozu po sniženim cenama imade općinsko glavarstvo da svestavno i istinito potvrdi. Navrnuti loze će se dati pojedincima samo u manjim količinama poglavito za širenje boljih vrsti loza. Ako narudžbe pojedinaca predju 500 komada žilavica ili 2000 komada rozaga, namestništvo si pridržava pravo, da zatraženu količinu snizi prema zalhti i prijavama. Narudžbe neka se prikazu putem kompetentnih općinskih ureda, koji drže na raspolaganje osobite tiskalice za ovu svrhu, najkasnije do dana 30. studena o. g. Narudžbe, koje prispiju nakon ovoga roka, neće se uzeti u obzir. Ko naručil loza, neka se vlastitom rukom potpiše na izkazu narudžbe u stupcu za opaske. Općinska glavarstva imaju da ispunjene izkaze naručaba odmah pošalju kompetentnom c. kr. kotarskom poglavarstvu (c. kr. namestništvom sa vetniku u Trslu, povereniku tvrdjave u Pulju, magistratu u Gorici i Rovinju), koje će ih predložiti namestništvu. Loze će se dati samo primorskim vinogradarima. Trgovci trsjem isključeni su od dobave rečenih loza. Cene se razumiju od rasadnika u Kanfanaru te se primerna svota imade platiti kod preuzimanja loza; ako se loza pošalje željeznicom, postom ili parobrodom, ova svota će se pouzeti ujedno sa troškovima za embalažu i prevoz, koji će se računati po vlastitoj ceni. Kod narudžbe neka se točno naznači: 1. bistro napisano ime, prebivalište, kućni broj i stališ naručitelja; 2. porezna općina, u kojoj leži vinograd, koji imade da se ponovi; 3. željena vrst i množina loza; 4. železnička odnosno parobrodarska i poštanska postaja, kamo da se loze pošalju. Loze treba pregledati odmah što stignu; eventualne pritužbe neka se bez zatezanja uprave na bveđešnjeg c. k. vinogradarskog nadzornika. Kasnije stigle pritužbe, neće se uzeti u obzir. Pri koncu se opaža, da se američanske loze iz državnih zalih principijelno ne dele badava. Iznimka će se učiniti samo za one male vinogradare, koji se obvežu, da će posaditi američanski vinograd za uzgoj materijala za ponavljanje vinograda. Molbenice za besplatni otpust američanskih žilavica za baš spomenutu svrhu neka se prikazu ravno c. kr. namestništvu do gore označenog roka.

Dnevne vesti.

Jedan članak „Vorwärts“. „Vorwärts“ piše: Dans moramo imati srčanosti, da si položaj predočimo na sledeći način: Bugarska ostavlja četvor-ni savez, da se priključi antanti. Austro-Ugarska i Turska pridružuju se ovomu koraku. To znači da

gubimo svaki utply na delove Poljske i Ukrajine koji su zaposedani od Austrije i da nemamo viš upliva južno od Bodenbacha. Tako bi bili mi Nemci, sami proti Francuzima, Englezima, Talijanima, Amerikancima i njihovim bezbrojnim pomoćnim narodima i borili bi se ledjima na steni, te iš u susret propasti. Ipak moramo, da si sliku i dajj predočimo: Bojažljivost zaokupi vojnike, zapadn se fronta probije, neprijatelj hrli u našu zemlju. Nemački gradovi padaju u dimu i plamenu. Begu načke se čete javljaju prema istoku, njihove se porvorke mešaju s bezredno se talasujućom vojskom napučuju kuće, noćivaju na slobodnomu, stavljajj upravu pred zadaću, koja se ne može rešiti, te napunjuju posvuda duhove beznadnom potištenosti. Dovož hrane, koji je kroz četiri godine kao tanki zrak žuborio, sasma je obustavljen. Na cestama se vide ljudi, koji se nenadano oko sebe okreću panu, shrvani glađu. Nestalo je ugljena, svetla, železnica. Industrijia zapinje; ne može da se snadij u sveopćoj zabuni ratnog gospodarstva do mirov-nog gospodarenja, te otpušta svoje radnike. Radnik municije, koji danas možda 100 maraka sedmično kući nosi, stoji sutra pred ničim, te si ne može do nabavi potrebite hrane, kojoj je nastala fantastična cena. Milijuni se obitelji seća; kako je još dobro bilo, dok se je sedmično dobivalo 7 funti krumpira i 7 funti kruha, jer se istom sada zna, što je nevolja. Stotine tisuća umire, a sa preživelim je obvladao osećaj mahnitosti. Tko zna, dokle će još poživeti, pa neka se barem osvećuje na onima koji su krivi ovoj nevolji. Pojavljuju se ustanici koji se hoće ugušiti krvavom silom. Mesto rata vani rat je evo kod kuće, streljački su jarcj po ulicama strojne puške po kućama, lešine muževa, žena dece po pločnicima. Umire se, svršava se smrću radi glada, taneta, pošasti, koje ne izostaju u pratnj ovih grozota. Na putu prema prenapućenim bolnicama, padaju bolesnici, da ih onda, negdje van sve bez lesa zakopaju. Medjutim se pogadja vladatrea, peta, sedma, koja je nadošla iza pada zadnje sa protivnikom. A jer je sigurna, da nema više otpora, daje neprijatelju sve, što hoće: zemlju, zlatu, državne banke, izdaje menice na milijarde, pristaj na sve obveze, jer mora imati mir, mir pod svaku cenu. Ali ovaj mir ne će biti onaj, koji hrani. Bić pakao na zemlji, gori nego sam rat! Buduć nas ova slika nije nikada ostavila, nastupali smo mi socijalni-demokrati, uvek za narodnu obranu. Sigurno, ni ovoj moćnoj slici ne manjkaju svetlije strane. Sada je nadošao sat, da se sasma otvoreni govori, a mi smo oduvelli, da to i činimo. U sve općem će komešanju mnogo toga otići k vragu što hi mi, socijalni-demokrati, odavna već do ovoga poslali bili; pokraj mnogo nepravdnosti izvršio se mnogi povesne pravdnosti. Ali tko će ovakovu cenu da plati, kad to, što se zahteva može da se pravdnije dosegne; tko ima srca, da svoj vlastiti narod ovakovoj neopislivoj bedi izloži, ako uopće još može da prepreči?

POLITEAMA CISCUTTI.

U subotu 5. o. m. u 6 sati na večer otvorilo se kazalište za ovu sezonu, sa majstorskom operom Johanna Straussa „Šišmiš“.

Dojduće nedelje davaće se ove operete:

U nedelju 6. oktobra „Šišmiš“; u ponedeljak, utorak i sredi „Stambulska ruža“; u četvrtak „Šišmiš“; u petak i subotu „Grof Luksenburgski“; u nedelju u 2 sata i pol uz snižene cene „Šišmiš“, a u večer „Stambulska ruža“.

Ulaznice se dobiju od danas unapred svaki dan od 10—12 sati pre i od 2—5 posle podne.

Cene: Dvostruke lože K 30.—; prizmne lože K 20.—; Lože u I. redu K 16.—; Nastanjači kod orkestra 1. i 2. red K 5.—, 3—5 red K 4.—; Sedala u parketu K 3.—; Reservirana sedala na galeriji K 4.—; Ulaz u parter K 4.—; Ulaz u galeriju K 2.—.

Mali oglasnik

Kupuje u svakoj količini zdravi i čist **drop od groždja.** G. Čuret, Trst, Via Sette Fontane 1.

Kupuje **perzijske sageve** uz najviše cene. — Trgovina Plovan, Viški trg.

Selite se naše Družbe!

U trgovini pekuvstva, Ft. Barbarića u Sišanskoj ulici, prodaje se novo pripalo pekuvstvo.

Delje s oružjem. Povest jednog života od Berte pl. Suttner, može se dobiti u podružnici Jos. Krmpetić, Pula, ulica Franje Ferdinanda br. 3.

Podupirajte našu Družbu!

CENA lista: U pr za čitavu god. K za polugodište K tromesečno K 12—, sečno K 4.—, a ma daji 16 fl. pojedim OGLASI primaju upravi lista trg Ču Tisak Jos. Krmp

Jedina IV

Odgovor nar
c. i kr.

„Slovenski naroda na notu Prigodom mirov moramo mi, pre ta i Srba, najpr može austro-uga dvoju u monark načela, koja bi mogla predložiti ne mogu stoga ugnetavanih nar Evropi uveo na potrebnih jamstv sio u sebi klicu se to već danas i ugarskih držav stupaju pred ce jednakopravnih i gućili upravno-p Sve to, što pred jni, nosi na sebi čini stoin nemet prisilan provizor narodi moraju b

Ustanovivši mo po svojoj sa čem napretku, k jednakojo slobodi mo svojom dužn koja bi, provede gurnošću utemelj bilo u narodu S odnošnjima prem Starajući se pospešujemo ost kojim žude svi r strani, pošto se mora, zadržati tra ma međunarodn pravednosti. Jedn Slovenca, Hrvat i da ove jedinstv nom načelu osta zrom na teritorij pripadnost. Na t narodna prava i s načelima demor većanstva.

Pozivajući s vello u našem nar živi svoj život, iz ta i Srba, da u p mo misao sveopn na pravo samoop junarodno već pr rod sam o svom riti si svoju držav z drugim narodn traži za sebe tako Srba te hoće, da s zajamči medju na

U suglasju s zaraćenih i nezara rod, da mir, koji našemu narodu uje pošto na toj najp je poznata povest mir da zajamči n razvoju. Mir, koji b pustio u podložno sebi klicu buduć Slovenaca, Hrvata i pribori sebi prav za čitav naš narod Narod Sloven svest volje i snage prilici, da postane te da zajedne s napretka čovečanst štvo u nezavisnoj posvemašnje držav sanouprave i prav možnosti, ekonomsk turnoga i socijalnog Onim narodni unutar našega narone od svojih nar seloga naroda u d va prava, koja su kulturalni i gospoda Pešto naš narod g ue na silu, to on aca, Hrvata i Srba